

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Галузь знань **08 Право**

Спеціальність **081 «Право»**

Освітня програма **«Право (поліцейські)»**

Статус навчальної дисципліни **обов'язкова**

Мова навчання **українська**

Дніпро – 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

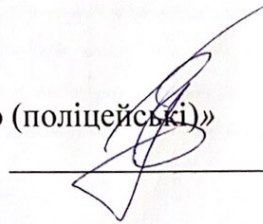
Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 №12

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від 30.08.2023 №12

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право (поліцейські)»
доктор юридичних наук, с.н.с.

Василь БЕРЕЗНЯК

Розглянуто на засіданні кафедри цивільного права та процесу факультету
підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
29.08.2023, протокол № 29

Господарське право // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро :
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023 рік. – 20 с.

РОЗРОБНИК:

1. старший викладач кафедри цивільного права та процесу факультету
підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Олена НАГОРНА;

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Завідувач кафедри цивільного, трудового та господарського права
юридичного факультету Дніпровського національного університету ім. Олеся
Гончара, доктор політичних наук, кандидат юридичних наук, доцент Ігор
АЛЕКСЄЄНКО

2. Керівник Адвокатського бюро «Хрипунова Дениса Григоровича»
Денис ХРИПУНОВ

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної
дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	<i>Зміст змін</i>	Підпис завідувача
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	
Загальна кількість годин:	90	
Рік підготовки:	4	
Семестр:	8	
Лекції	16	
Семінарські	14	
Практичні	-	
Самостійна робота	60	
Індивідуальні завдання (курсова робота):	-	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою викладання навчальної дисципліни «Господарське право» є надання курсантам юридичних знань у сфері легалізації господарської діяльності в тому числі організації документообігу та іншої інформаційної діяльності, а також вироблення навичок із застосування положень національного законодавства для вирішення ситуацій, що виникають у практичній діяльності в цій сфері.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Господарське право» є:

надання системних юридичних знань про засади нормативно-правового регулювання господарської діяльності в Україні;

поглиблене вивчення вітчизняного законодавства у галузі господарювання;

формування знань щодо загальних вимог та особливостей створення різних документів, пов'язаних з господарюванням (статутів, установчих документів, ліцензій, договорів тощо);

формування теоретичних знань та практичних навичок самостійного аналізу та вміння застосовувати юридичні норми, що регламентують відносини, пов'язані із створенням, зберіганням та поширенням документів, які створюються під час здійснення господарської діяльності.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати: предмет, метод, систему, функції, принципи, джерела господарського права, порядок та сутність легалізації суб'єктів господарської діяльності, існуючі організаційно-правові форми господарської діяльності, порядок та правові форми управління діяльністю суб'єктів господарювання, загальні основи зовнішньоекономічної діяльності, правові засоби та форми мінімізації ризику у господарській діяльності, правові засоби захисту від недобросовісної конкуренції, порядок, форми та наслідки контролю за господарською діяльністю, підстави та порядок притягнення до відповідальності за порушення господарського законодавства, порядок припинення господарської діяльності та нормативну базу, яка присвячена вищезазначеним положенням;

вміти: аналізувати, узагальнювати та застосовувати норми господарського законодавства; розуміти термінологію, яка застосовується у господарському праві; складати та оформлювати документи, передбачені господарським законодавством; творчо підходити до розв'язання задач з господарського права.

Форма підсумкового контролю – залік.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3,0 кредити ECTS для денної форми навчання.

Інтегральна компетентність –

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі правоохоронної діяльності, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів правоохоронної діяльності, системного аналізу та планування роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

Спеціальні компетентності:

СК8 - Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

СК16 - Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення

Пререквізити та постреквізити дисципліни:

Пререквізити: Навчальний курс «Господарське право» вивчається у логічному взаємозв'язку з іншими навчальними дисциплінами. Для вивчення навчальної дисципліни «Господарське право» необхідне попереднє засвоєння наступних навчальних дисциплін: здобувачі вищої освіти для вивчення дисципліни «Господарське право» мають набути знання з таких дисциплін як «Цивільне право та процес», «Цивільне право», «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Трудове право», та інші.

Постреквізити: Засвоєння навчальної дисципліни «Господарське право» є необхідною передумовою успішного опанування здобувачами вищої освіти наступних дисциплін та спецкурсів: «Забезпечення виконання зобов'язань», «Альтернативний розгляд цивільних справ», «Митне право», «Теорія і практика цивільного судочинства», «Інформаційне право», «Інвестиційне право» та інших приватноправових дисциплін.

Програмні результати навчання:

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

ТЕМА 1. Господарське право та законодавство

Господарське право як наука. Господарське право як навчальна дисципліна. Господарське право як галузь вітчизняного права. Предмет регулювання господарського права. Методи регулювання господарського права. Місце господарського права в системі національного права.

Господарські відносини. Сфера господарських відносин. Господарсько-виробничі відносини. Організаційно-господарські відносини. Внутрішньогосподарські відносини. Розмежування відносин у сфері господарського права з іншими видами відносин.

Господарська діяльність. Господарська комерційна діяльність (підприємництво). Систематичність, ініціативність, самостійність, ризиковість. Види підприємництва за різними ознаками. Організаційні форми підприємництва. Принципи підприємництва. Некомерційна господарська діяльність. Некомерційна господарська діяльність. Господарче забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів.

Поняття, система та особливості господарського законодавства. Конституційні основи господарювання. Господарський та інші кодекси. Законодавче забезпечення правового регулювання господарської діяльності. Нормативно-правові акти Президента, Кабінету Міністрів України та інших органів державної влади та місцевого самоврядування, що регулюють господарські відносини. Міжнародні договори та інші акти міжнародного права в системі регулювання господарських відносин у сфері господарювання.

Локальні правові акти, що регулюють відносини у сфері господарювання.

ТЕМА 2. Правове регулювання державного впливу на господарську діяльність

Участь держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування в господарській діяльності. Форми реалізації державою економічної політики. Довгострокова (стратегічна) і поточна (тактична) економічна і соціальна політика. Економічна стратегія. Економічна тактика. Основні напрями економічної політики держави: структурно-галузева політика, інвестиційна політика, амортизаційна політика, політика інституційних перетворень, цінова політика, антимонопольно-конкурентна політика, бюджетна політика, податкова політика, грошово-кредитна політика, валютна політика, зовнішньоекономічна політика. Прогнозування та планування економічного і соціального розвитку.

Засоби державного регулювання господарської діяльності: державне замовлення; ліцензування, патентування і квотування; сертифікація та стандартизація; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю. Сфери, в яких держава здійснює контроль і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів господарювання. Органи державної влади і посадові, що зобов'язані здійснювати інспектування та перевірки діяльності суб'єктів господарювання.

Особливості управління господарською діяльністю у державному секторі економіки. Відносини суб'єктів господарювання з органами місцевого самоврядування. Особливості управління господарською діяльністю у комунальному секторі економіки.

ТЕМА 3. Юридичні засади обмеження монополізму й захисту від недобросовісної конкуренції

Антимонополюно-конкурентне законодавство. Конкуренція у сфері господарювання. Обмеження конкуренції. Монопольне становище суб'єкта господарювання. Обмеження монополізму в економіці. Природні монополії. Зловживання монополюним становищем на ринку. Неправомірні угоди між суб'єктами господарювання. Дискримінація суб'єктів господарювання.

Недобросовісна конкуренція. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання. Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції. Досягнення неправомірних переваг у конкуренції. Неправомірне збирання, розголошення та використання відомостей, що є комерційною таємницею. Відповідальність за недобросовісну конкуренцію. Правила професійної етики у конкуренції. Захист прав споживачів.

Державний контроль за дотриманням антимонополюно-конкурентного законодавства. Антимонополюний комітет та інші органи державної влади, що здійснюють контроль за дотриманням антимонополюно-конкурентного законодавства.

Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Відповідальність за порушення антимонополюно-конкурентного законодавства.

ТЕМА 4. Загальна характеристика суб'єктів господарювання

Учасники господарських відносин. Визначення та ознаки суб'єктів господарювання. Господарська компетенція (сукупність господарських прав та обов'язків).

Види суб'єктів господарської діяльності. Господарські організації: юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України; державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до Господарського кодексу; інші юридичні особи, що здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку.

Фізичні особи – підприємці: громадяни України, іноземці та особи без громадянства, що здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Відокремленні підрозділи суб'єктів господарювання – філії, представництва та інші відокремлені підрозділи (без статусу юридичної особи).

Утворення суб'єктів господарювання. Установчі документи. Державна реєстрація суб'єктів господарської діяльності. Припинення суб'єктів господарювання. Загальний порядок ліквідації суб'єктів господарювання. Порядок розрахунків з кредиторами у разі ліквідації суб'єктів господарської діяльності.

ТЕМА 5. Правовий статус окремих видів суб'єктів господарської діяльності

Поняття підприємства в національному законодавстві (Поняття підприємства в Цивільному кодексі, у Господарському кодексі, у Митному кодексі, в податкових та інших нормативно-правових актах України).

Підприємство як організаційна форма господарювання. Ознаки підприємства. Види та організаційні форми підприємств за господарським законодавством.

Види підприємств залежно від форм власності: приватне підприємство, підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності), комунальне підприємство, державне підприємство, підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності).

Правове становище підприємств з іноземними інвестиціями та іноземних підприємств.

Види підприємств залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду: унітарні та корпоративні підприємства.

Види підприємств залежно від кількості працюючих та обсягу валового доходу від реалізації продукції за рік: малі, середні та великі підприємства.

Правовий статус господарських товариств в Україні. Визначення та ознаки господарських товариств. Особливості правового статусу окремих видів господарських товариств. Акціонерні товариства. Публічні акціонерні товариства. Приватні акціонерні товариства. Товариства з обмеженою

відповідальністю. Товариства з додатковою відповідальністю. Повні товариства. Командитні товариства.

Правове становище кооперативів в Україні. Виробничий кооператив. Підприємства споживчої кооперації.

Поняття та види об'єднань підприємств. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств. Асоціація. Корпорація. Консорціум. Концерн. Холдингові компанії. Промислово-фінансові групи. Асоційовані підприємства. Холдингові компанії. Дочірні підприємства. Інші форми об'єднань підприємств.

ТЕМА 6. Майнова основа господарювання

Правовий режим майна суб'єктів господарювання. Визначення права власності. Зміст права власності. Право володіння. Право користування. Право розпоряджання. Інші речові права. Право господарського відання. Право оперативного управління. Організаційно-установчі повноваження власника. Обмеження правомочності розпорядження щодо окремих видів майна.

Майно у сфері господарювання. Майнові цінності. Основні фонди. Оборотні засоби. Кошти. Товари. Цінні папери як особливий вид майна суб'єктів господарювання.

Джерела формування майна суб'єктів господарювання. Грошові та матеріальні внески засновників. Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг). Доходи від цінних паперів. Капітальні вкладення і дотації з бюджетів. Надходження від продажу (здачі в оренду) майнових об'єктів (комплексів), придбання майна інших суб'єктів. Кредити банків та інших кредиторів. Безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій і громадян.

Особливості правового режиму державного майна у сфері господарювання (цілісні майнові комплекси державних підприємств або їх структурних підрозділів, нерухоме майно, інше окреме індивідуально визначене майно державних підприємств, акції (частки, паї) держави у майні суб'єктів господарювання різних форм власності, а також майно, закріплене за державними установами і організаціями з метою здійснення необхідної господарської діяльності, та майно, передане в безоплатне користування самоврядним установам і організаціям або в оренду для використання його у господарській діяльності).

Прибуток (доход) суб'єкта господарювання. Валовий доход суб'єкта господарювання. Валові витрати. Амортизаційні відрахування.

Цінні папери у складі майна суб'єктів господарювання.

Підстави виникнення майнових прав та обов'язків суб'єкта господарювання. Майновий стан та облік майна суб'єкта господарювання.

Приватизація державних та комунальних підприємств.

Гарантії та захист майнових прав суб'єктів господарювання.

Особливості правового режиму використання природних ресурсів у сфері господарювання. Використання природних ресурсів суб'єктами господарювання. Використання природних ресурсів на праві власності. Використання природних ресурсів на праві користування. Права суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів. Обов'язки суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів.

Регулювання відносин щодо використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності. Об'єкти прав інтелектуальної власності: винаходи та корисні моделі; промислові зразки; сорти рослин та породи тварин; торговельні марки (знаки для товарів і послуг); комерційне (фірмове) найменування; географічне зазначення; комерційна таємниця; комп'ютерні програми; інші об'єкти, передбачені законом. Правомочності суб'єктів господарювання щодо використання окремих об'єктів права інтелектуальної власності.

Цінні папери у господарській діяльності та їх види. Пайові, боргові та інші цінні папери. Акції, облігації внутрішніх та зовнішніх державних позик, облігації місцевих позик, облігації підприємств, казначейські зобов'язання, ощадні (депозитні) сертифікати, векселі, сертифікати фондів операцій з нерухомістю (сертифікати ФОН), іпотечні сертифікати (сертифікати з фіксованою дохідністю, сертифікати участі), інші види цінних паперів, передбачені законами. Цінні папери іменні та на пред'явника.

Умови і порядок випуску цінних паперів суб'єктами господарювання. Придбання цінних паперів суб'єктами господарювання.

Державне регулювання ринку цінних паперів.

Зміст корпоративних прав та корпоративних відносин. Здійснення корпоративних прав держави. Оцінка корпоративних прав держави. Визначення уповноваженої особи з управління корпоративними правами держави. Реєстр корпоративних прав держави. Законодавство про корпоративні права держави.

ТЕМА 7. Господарські зобов'язання

Поняття господарського зобов'язання. Зобов'язана сторона (у тому числі боржник). Управнена сторона (у тому числі кредитор) Виконання обов'язку.

Основні види господарських зобов'язань. Майново-господарські зобов'язання. Організаційно-господарські зобов'язання. Соціально-комунальні зобов'язання суб'єктів господарювання. Публічні зобов'язання суб'єктів господарювання.

Підстави виникнення господарських зобов'язань.

Загальні умови виконання господарських зобов'язань. Виконання господарського зобов'язання третьою особою. Передача (делегування) прав у господарських зобов'язаннях. Виконання господарських зобов'язань, у яких беруть участь кілька управнених або кілька зобов'язаних суб'єктів.

Місце виконання господарського зобов'язання

Виконання грошових зобов'язань.

Забезпечення виконання господарських зобов'язань. Банківська гарантія забезпечення виконання господарських зобов'язань. Загальногосподарські (публічні) гарантії виконання зобов'язань

Загальні умови припинення господарських зобов'язань. Припинення господарського зобов'язання виконанням або зарахуванням. Припинення господарського зобов'язання за згодою сторін чи у разі поєднання його сторін в одній особі. Припинення господарського зобов'язання у разі неможливості виконання.

Розірвання господарського зобов'язання.

Недійсність господарського зобов'язання. Наслідки визнання господарського зобов'язання недійсним.

ТЕМА 8. Господарський договір

Загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання. Господарсько-договірні зобов'язання.

Зміст договору. Вільне волевиявлення. Примірні договори. Типові договори.

Істотні умови господарського договору. Предмет договору (найменування (номенклатура, асортимент) та кількість продукції (робіт, послуг), а також вимоги до їх якості). Ціна договору. Строк дії договору.

Загальний порядок укладання господарських договорів. Форма єдиного документа, підписаного сторонами та скріпленого печатками.

Спрощений спосіб укладення господарських договорів (шляхом обміну листами, факсограмами, телеграмами, телефонограмами тощо, а також шляхом підтвердження прийняття до виконання замовлень).

Проект договору. Протокол розбіжностей. Протокол узгодження розбіжностей, листи, телеграмами, телетайпограмами, що підтверджують досягнення сторонами згоди щодо умов договору.

Особливості укладання попередніх договорів.

Особливості укладання господарських договорів за державним замовленням. Державний контракт.

Особливості укладання господарських договорів на основі вільного волевиявлення сторін, примірних і типових договорів.

Особливості укладання господарських договорів на біржах, ярмарках та публічних торгах.

Укладання організаційно-господарських договорів.

Укладання господарських договорів за рішенням суду.

Порядок зміни господарських договорів. Порядок розірвання господарських договорів.

ТЕМА 9. Відповідальність суб'єктів господарювання

Господарсько-правова відповідальність учасників господарських відносин. Принципи господарсько-правової відповідальності.

Господарські санкції як правовий засіб відповідальності у сфері господарювання: відшкодування збитків; штрафні санкції; оперативно-господарські санкції. Адміністративно-господарські санкції.

Підстави господарсько-правової відповідальності

Правопорушення у сфері господарювання.

Невиконання або неналежне виконання господарського зобов'язання. Порухення правил здійснення господарської діяльності.

Межі господарсько-правової відповідальності. Зменшення розміру та звільнення від відповідальності.

Прострочення боржника. Прострочення кредитора.

Досудовий порядок реалізації господарсько-правової відповідальності. Претензія та її зміст.

Строки реалізації господарсько-правової відповідальності.

Відшкодування збитків. Склад та розмір відшкодування збитків. Вартість втраченого, пошкодженого або знищеного майна. Додаткові витрати (штрафні санкції, сплачені іншим суб'єктам, вартість додаткових робіт, додатково витрачених матеріалів тощо), понесені стороною, яка зазнала збитків внаслідок порушення зобов'язання другою стороною. Неодержаний прибуток (втрачена вигода), на який сторона, яка зазнала збитків, мала право розраховувати у разі належного виконання зобов'язання другою стороною. Матеріальна компенсація моральної шкоди у випадках, передбачених законом.

Обмежена відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язань.

Склад збитків, що підлягають відшкодуванню. Умови і порядок відшкодування збитків. Солідарне відшкодування збитків. Регресні вимоги щодо відшкодування збитків. Відшкодування збитків у разі порушення грошових зобов'язань.

Штрафні санкції. Неустойка, штраф, пеня. Розмір штрафних санкцій. Порядок застосування штрафних санкцій. Зменшення розміру штрафних санкцій. Обов'язок боржника, який сплатив штрафні санкції, виконати зобов'язання в натурі.

Оперативно-господарські санкції. Види оперативно-господарських санкцій. Підстави та порядок застосування оперативно-господарських санкцій.

Адміністративно-господарські санкції. Застосування адміністративно-господарських санкцій до суб'єктів господарювання. Види адміністративно-господарських санкцій. Вилучення прибутку (доходу). Адміністративно-господарський штраф. Стягнення зборів (обов'язкових платежів). Застосування антидемпінгових заходів. Припинення експортно-імпортних операцій. Застосування індивідуального режиму ліцензування. Зупинення дії ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності. Анулювання ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання окремих видів господарської діяльності. Обмеження або

зупинення діяльності суб'єкта господарювання. Скасування державної реєстрації та ліквідація суб'єкта господарювання.

Особливості цивільно-правової відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Форми цивільно-правової відповідальності. Взаємозв'язок між обов'язком і відповідальністю. Різниця між цивільно-правовою відповідальністю і засобами оперативного впливу (оперативними санкціями). Компенсаційна роль інституту відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності (договірна та позадоговірна). Часткова, солідарна і субсидіарна відповідальність. Повна, обмежена і підвищена (кратна) відповідальність. Умови (підстави) цивільно-правової відповідальності. Умисел як форма вини. Випадок і непереборна сила як підстави звільнення від відповідальності.

Фінансово-правова відповідальність суб'єктів господарювання. Адміністративна відповідальність суб'єктів господарювання. Кримінальна відповідальність суб'єктів господарювання.

ТЕМА 10. Правове регулювання банкрутства

Неспроможність суб'єкта підприємництва. Банкрутство. Суб'єкт банкрутства (банкрут).

Кредитори неплатоспроможних боржників. Права кредиторів щодо неплатоспроможних боржників. Збори (комітет) кредиторів.

Заходи щодо запобігання банкрутству суб'єктів підприємництва. Досудова санація.

Процедури, що застосовуються до неплатоспроможного боржника. Розпорядження майном боржника. Мирова угода в справі про банкрутство. Санація (відновлення платоспроможності) боржника. Ліквідація банкрута. Ліквідаційна процедура.

Майнові активи неплатоспроможного боржника.

Державна політика з питань банкрутства. Відповідальність за порушення законодавства про банкрутство. Фіктивне банкрутство. Приховування банкрутства. Умисне доведення до банкрутства.

ТЕМА 11. Правове регулювання господарсько-торгівельної діяльності

Господарсько-торговельна діяльність. Види господарсько-торговельної діяльності. Форми господарсько-торговельної діяльності.

Поставка. Матеріально-технічне постачання та збут. Договір поставки. Предмет, кількість і асортимент поставки. Строки і порядок поставки. Якість товарів, що поставляються. Гарантії якості товарів. Претензії у зв'язку з недоліками поставлених товарів. Комплектність товарів, що поставляються. Положення про поставки і Особливі умови поставок.

Контрактація сільськогосподарської продукції. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Особливості виконання договорів контрактації. Відповідальність за договором контрактації.

Енергопостачання. Договір енергопостачання. Кількість і якість енергії. Строки, ціни та порядок розрахунків за договором енергопостачання. Правила користування енергією.

Біржова торгівля. Торговельно-біржова діяльність. Товарна біржа. Права та обов'язки товарної біржі. Правила біржової торгівлі. Біржові торги. Припинення товарної біржі.

Оренда майна та лізинг. Оренда майна у сфері господарювання. Умови договору оренди. Основні права та обов'язки орендаря. Орендна плата. Оренда державного та комунального майна. Суборенда державного та комунального майна. Викуп (приватизація) об'єкта оренди. Оренда землі у сфері господарювання. Припинення договору оренди. Лізинг у сфері господарювання.

Інші види господарсько-торговельної діяльності. Міна (бартер) у сфері господарювання. Зберігання у товарному складі.

ТЕМА 12. Правове регулювання фінансової діяльності

Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Фінансове посередництво. Страхування у сфері господарювання. Допоміжна діяльність у сфері фінансів та страхування.

Правовий статус банків. Банківська система України. Національний банк України. Рада Національного банку України.

Організаційно-правові форми банків.

Державні банки. Кооперативні банки.

Банківські операції. Депозитні операції банків. Розрахункові операції банків. Банківські рахунки. Відповідальність за порушення строків розрахунків. Міжнародні розрахункові операції.

Кредитні операції банків. Кредитування суб'єктів господарювання. Форми та види банківського кредиту. Банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний та інші форми кредиту. Короткострокові, середньострокові та довгострокові банківські кредити. Контроль банку за використанням кредиту. Кредитні ресурси.

Факторингові послуги банків.

Лізингові операції банків.

Страхування у сфері господарювання. Суб'єкти страхової діяльності у сфері господарювання. Договір страхування. Законодавство про страхування у сфері господарювання.

Посередництво у здійсненні операцій з цінними паперами. Фондова біржа. Посередництво, пов'язане з випуском та обігом цінних паперів. Ліцензування посередницької діяльності у сфері випуску та обігу цінних

паперів. Умови, за яких не допускається здійснення посередницької діяльності у сфері випуску та обігу цінних паперів.

Укладання угод щодо цінних паперів. Фондова біржа. Особливі умови припинення діяльності фондової біржі.

Аудит і аудиторська діяльність. Державний фінансовий аудит. Рахункова палата. Державна контрольно-ревізійна служба. Аудитор і аудиторська організація. Аудиторська палата України.

ТЕМА 13. Особливості правового регулювання окремих видів господарської діяльності

Агентська діяльність. Підстави виникнення агентських відносин. Предмет агентського договору. Схвалення угоди, укладеної комерційним агентом без повноваження на її укладення або з перевищенням повноважень. Немонопольні і монопольні агентські відносини. Передача прав комерційного агента. Взаєморозрахунки в агентських відносинах. Обов'язки щодо нерозголошення конфіденційної інформації в агентських відносинах. Відповідальність за порушення агентського договору. Припинення агентського договору. Законодавство про комерційне посередництво у сфері господарювання.

Перевезення вантажів як вид господарської діяльності. Договір перевезення вантажу. Приймання вантажу до перевезення. Зміна умов перевезення. Одержання вантажу в пункті призначення. Плата за перевезення вантажів. Договір перевезення вантажу в прямому змішаному сполученні. Відповідальність перевізника за прострочення доставки вантажу. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу, пошкодження вантажу. Порядок вирішення спорів щодо перевезень. Договір транспортного експедирування.

Підрядні відносини у капітальному будівництві. Договір підряду на капітальне будівництво. Генеральний підрядник і субпідрядник. Права замовника. Розрахунки за договором підряду на капітальне будівництво. Відповідальність за порушення договору підряду на капітальне будівництво. Умови укладання та виконання договорів підряду в капітальному будівництві. Договір підряду на проведення проектних і досліджувальних робіт.

Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Прямі інвестиції, портфельні інвестиції, реінвестиції, іноземні інвестиції. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Захист інвестицій.

Інноваційна діяльність. Інвестування інноваційної діяльності. Види інноваційної діяльності. Державне регулювання інноваційної діяльності. Державні гарантії інноваційної діяльності. Державна експертиза інноваційних проектів. Договір на створення та передачу науково-технічної продукції. Законодавство про інноваційну діяльність.

Використання у підприємницькій діяльності прав інших суб'єктів господарювання (комерційна концесія). Поняття комерційної концесії та комерційної субконцесії. Система актів законодавства про комерційну концесію. Договір комерційної концесії за українським законодавством.

ТЕМА 14. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Поняття та принципи зовнішньоекономічної діяльності. Законодавство про зовнішньоекономічну діяльність. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Види зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічні операції. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій. Зовнішньоекономічні договори (контракти). Державна реєстрація зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Митне регулювання при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Принципи оподаткування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Валютні рахунки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Валютна виручка від зовнішньоекономічної діяльності. Одержання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності кредитів в іноземних фінансових установах. Захист державою прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Іноземні інвестиції. Правове регулювання інвестування за кордон. Поняття, види і форми здійснення іноземних інвестицій. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій. Особливості створення та функціонування спільних підприємств. Правові основи створення і функціонування вільних економічних зон в Україні.

ТЕМА 15. Захист прав суб'єктів господарювання та споживачів

Поняття захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарської діяльності та споживачів. Механізм захисту прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності.

Форми захисту прав та інтересів господарюючих суб'єктів. Нотаріальний захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Адміністративний захист прав та законних інтересів суб'єктів господарської діяльності. Претензійний порядок врегулювання спорів. Судовий захист прав суб'єктів господарювання.

Способи і механізми захисту прав та інтересів господарюючих суб'єктів. Визнання наявності або відсутності прав. Визнання повністю або частково недійсними актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, актів інших суб'єктів, що суперечать законодавству, ущемляють права та законні інтереси суб'єкта господарювання або споживачів.

Визнання недійсними господарських угод з підстав, передбачених законом. Відновлення становища, яке існувало до порушення прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення. Присудження до виконання обов'язку в натурі. Відшкодування збитків. Застосування штрафних санкцій. Застосування оперативно-господарських санкцій. Застосування адміністративно-господарських санкцій. Установлення, зміни і припинення господарських правовідносин.

Захист прав суб'єктів підприємницької діяльності при їхньому порушенні незаконними актами державних органів.

Порядок розгляду справ у господарських судах. Розгляд справ у міжнародних судових інстанціях

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатку 1.1., 1.2.

Додатки 1.1, 1.2. (оновлюється щорічно).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Господарське право» передбачено:
для денної форми навчання – залік;

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерії оцінювання успішності навчання Максимальна сума балів за всі види робіт з навчальної дисципліни – 100 балів: за виконання завдань у рамках аудиторної – 30 балів, самостійної та індивідуальної роботи – 30 балів; 40 балів – за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль.

За самостійну та індивідуальну роботу здобувач вищої освіти отримує бали після виконання наступних видів завдань, які оцінюються згідно їх складності:

Написання та публікації статті у фаховому виданні – 30 балів;

Написання та публікація тез доповідей на конференції міжнародного, всеукраїнського чи регіонального рівня – 15 балів;

Підготовка не більше 3 мультимедійних презентацій з обраних тем, де одна презентація оцінюється максимум – 10 балів (не більше 3-х);

Підготовка тестових завдань з обраних тем, де тестові завдання за однією темою оцінюються максимум – 5 балів (за 10 питань);

Підготовка не більше 3 практичних задач з обраних тем, де одна практична задача оцінюється максимум – 5 балів (не більше 3-х).

Підготовка термінологічного словника оцінюється у 10 балів (50 слів).

Самостійне опрацювання теоретичних питань – до 5 балів за одне питання.

Під час виконання індивідуальної та самостійної роботи слід використовувати систему управління дистанційним навчанням «МІА:ОСВІТА».

Поточний контроль (може проводитись усно, письмово або у формі комп'ютерного тестування, колоквиуму, оцінювання виступів на семінарських заняттях, ділових чи імітаційних ігор тощо).

Аудиторні бали розраховуються за формулою: сума оцінок за семестр * коефіцієнт аудиторної роботи.

Коефіцієнт розраховується на кожен семестр за формулою: 30 балів : 5 (максимальна оцінка): кількість занять у семестрі.

Для навчальної дисципліни «Господарське право» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: тестові завдання, опитування, практичні завдання, письмові контрольні роботи, реферати, есе, виступи на наукових заходах, публікація статті, тез доповіді, залік, тощо.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамени/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в

Написання та публікація тез доповідей на конференції міжнародного, всеукраїнського чи регіонального рівня – 15 балів;

Підготовка не більше 3 мультимедійних презентацій з обраних тем, де одна презентація оцінюється максимум – 10 балів (не більше 3-х);

Підготовка тестових завдань з обраних тем, де тестові завдання за однією темою оцінюються максимум – 5 балів (за 10 питань);

Підготовка не більше 3 практичних задач з обраних тем, де одна практична задача оцінюється максимум – 5 балів (не більше 3-х).

Підготовка термінологічного словника оцінюється у 10 балів (50 слів).

Самостійне опрацювання теоретичних питань – до 5 балів за одне питання.

Під час виконання індивідуальної та самостійної роботи слід використовувати систему управління дистанційним навчанням «МІА:ОСВІТА».

Поточний контроль (може проводитись усно, письмово або у формі комп'ютерного тестування, колоквиуму, оцінювання виступів на семінарських заняттях, ділових чи імітаційних ігор тощо).

Аудиторні бали розраховуються за формулою: сума оцінок за семестр * коефіцієнт аудиторної роботи.

Коефіцієнт розраховується на кожен семестр за формулою: 30 балів : 5 (максимальна оцінка): кількість занять у семестрі.

Для навчальної дисципліни «Господарське право» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: тестові завдання, опитування, практичні завдання, письмові контрольні роботи, реферати, есе, виступи на наукових заходах, публікація статті, тез доповіді, залік, тощо.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	<i>«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.</i>
83-89		Добре	B	

				повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59		Не задовільно	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34	не зараховано		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено навчальною дисципліною

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни (рекомендовані джерела інформації)

Додаток 1.3. (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

**ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО»**

Освітній ступінь **бакалавр**

Спеціальність 081 «Право»

на **2023/2024** навчальний рік

Форма навчання: ДЕННА

Обсяг: **3** кредитів ЄКТС (**90** годин)

Інститут: **ННІППФНП**

Курс **4** Групи ДР – **041-045**, СР – **041-042**

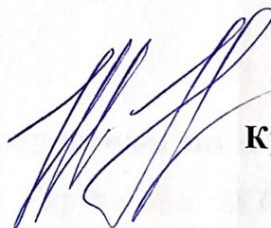
№ теми (згідно з РПНД)	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1.	Господарське право та законодавство	8	4	2	2		4
2.	Правове регулювання державного впливу на господарську діяльність	4					4
3.	Юридичні засади обмеження монополізму й захисту від недобросовісної конкуренції	4					4
4.	Загальна характеристика суб'єктів господарювання	8	4	2	2		4
5.	Правовий статус окремих видів суб'єктів господарювання	4					4
6.	Майнова основа господарювання	8	4	2	2		4
7.	Господарські зобов'язання	8	4	2	2		4
8.	Господарський договір	8	4	2	2		4
9.	Відповідальність суб'єктів господарювання	8	4	2	2		4
10.	Правове регулювання банкрутства	8	4	2	2		4
11.	Правове регулювання господарсько-	4					4

	торговельної діяльності						
12.	Правове регулювання фінансової діяльності	4					4
13.	Особливості правового регулювання окремих видів господарських відносин	4					4
14.	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності	4					4
15.	Захист прав суб'єктів господарювання та споживачів	6	2	2			4
	Разом за семестр	90	30	16	14		60
	Форма підсумкового контролю	залік					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри кафедри цивільного права та процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції, протокол від «29» серпня 2023 року № 29.

Завідувач кафедри
Цивільного права та процесу
доктор юридичних наук, доцент

Кристина РЕЗВОРОВИЧ

закони:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. (в редакції від 17.06.2019) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (дата звернення: 27.08.2023).
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII (в редакції від 03.08.2023) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>. (дата звернення: 27.08.2023).
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. (в редакції від 27.07.2023) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. (дата звернення: 27.08.2023).
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон УРСР від 07.12.1984 р. № 8073-X URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. (дата звернення: 27.08.2023).
5. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1993 р. (в редакції від 05.01.2017) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 27.08.2023).
6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-14 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25/26. Ст. 131.
7. Митний кодекс України від 11 липня 2002 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/4495-17>. (дата звернення: 27.08.2023).
8. Податковий Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 27.08.2023).
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003 р. №№ 40-44. Ст.356.
10. Про економічну самостійність Української РСР: закон України від 30 серпня 1990 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-12>. (дата звернення: 27.08.2023).
11. Про зовнішньоекономічну діяльність: закон України від 16.04.1991 р. №959-XII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>. (дата звернення: 27.08.2023).
12. Про інвестиційну діяльність: закон України від 18.09.1991 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>. (дата звернення: 27.08.2023).
13. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: закон України від 06.02.2018 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>. (дата звернення: 27.08.2023).
14. Про колективне сільськогосподарське підприємство: закон України від 14.02.1992 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2114-12>. (дата звернення: 27.08.2023).
15. Про приватизацію державного і комунального майна: закон України від 18.01.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text>. (дата звернення: 27.08.2023).
16. Про оренду державного та комунального майна: закон України від 03.10.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>. (дата звернення: 27.08.2023).

17. Про судоустрій та статус суддів: Закон України № 1402-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>. (Дата звернення 27.08.2023).

18. Про Конституційний Суд України: Закон України № 2136-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>. (Дата звернення 27.08.2023).

19. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. № 3674-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>. (Дата звернення 27.08.2023);

підзаконні акти:

20. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 17. Ст. 184.

21. Про довірчі товариства: декрет Кабінету Міністрів України від 17.03.1993 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/23-93>. (дата звернення: 27.08.2023).

22. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.1993 р. № 611 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/611-93-%D0%BF>. (дата звернення: 27.08.2023).

23. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті: постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.1995 р. № 444 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/444-95-%D0%BF>. (дата звернення: 27.08.2023).

24. Про затвердження Методики Оцінки вартості об'єктів оренди, Порядку викупу орендарем оборотних матеріальних засобів та Порядку надання в кредит орендареві грошових коштів та цінних паперів: постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1995 р. № 629 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/629-95-%D0%BF>. (дата звернення: 27.08.2023).

постанови, інші рішення, роз'яснення судів:

25. Про практику розгляду судами клопотань про визнання та виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 грудня 1999 р. № 12. *Юридичний вісник України*. 2000. № 9. 2-8 березня.

26. Рішення Конституційного Суду України від 30 травня 2001 р. №7-рп/2001 (справа про відповідальність юридичних осіб). *Право України*. 2001р. №24. С.1076.

27. Про деякі питання практики розгляду справ за участю іноземних підприємств і організацій: роз'яснення Вищого господарського суду України N 04-5/608 від 31.05.2002р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v_608600-02. (дата звернення: 10.05.2022).

28. Рішення Конституційного Суду № 5-рп/2007 від 20.06.2007 р. у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Кіровоградобленерго» про офіційне тлумачення положень частини восьмої статті 5 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» справа щодо кредиторів підприємств комунальної форми власності). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-07>. (дата звернення: 10.05.2022).

Підручники:

1. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях : навч. посіб. Харків : Право, 2019. 130 с.
2. Мілаш В. С. Господарське право : навч. посіб. для підгот. до іспитів. 6-те вид., змін. Харків : Право, 2019. 336 с.
3. Горбова Н. А. Господарське право України: навч. посіб. Мелітополь: Однорог Т.В., 2019. 127 с.
4. Трегубенко Г.П. Господарське право: навч. посіб. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 107 с.
5. Вінник О.М. Господарське право: курс лекцій (загальна частина). Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 240 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 5-те вид., перероб. і допов. За ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.І. 832 с.
2. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 5-те вид., перероб. і допов. За ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.ІІ. 1120 с.
3. Суб'єкти господарського права: Монографія / В.С. Щербина.К.: Юрінком Інтер, 2008. 264 с.
4. Воловик О.А. Інтереси господарських товариств: проблеми правового забезпечення в корпоративних відносинах: Монографія. Луганськ, 2006. 132 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційне Інтернет представництво Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua/control> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України
4. <https://supreme.court.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду
5. <http://www.ccu.gov.ua/pls/wccu/indx> – офіційний веб-сайт Конституційного Суду України

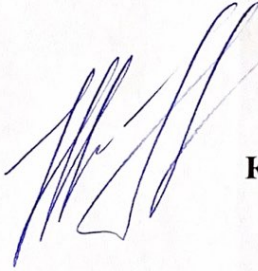
6. <http://www.vasu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого адміністративного суду України

7. <http://www.arbitr.gov.ua> – офіційне Інтернет представництво Вищого господарського суду України

8. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри цивільного права та процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції, протокол від «29» серпня 2023 року № 29.

**Завідувач кафедри
Цивільного права та процесу
доктор юридичних наук, доцент**

Кристина РЕЗВОРОВИЧ